

.Вінницький національний технічний університет
Факультет електроенергетики та електромеханіки
Кафедра філософії та гуманітарних наук

**«Теорія і практика аргументації»
(Вибірковий)**

III (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Доктор філософії

Освітня програма Професійна освіта
Спеціальність 015 – Професійна освіта
Викладач: Головащенко І.О.
Мова викладання: українська
Семестр – 2
Кредитів ЕКТС - 3 Лекцій – 9 год.
Практичних – 18 год.
Самостійна робота – 63 год.
Вид контролю: залік

Передумови для вивчення – Виконання завдань і досягнення мети дисципліни “Теорія і практика аргументації” передбачає використання набутих аспірантами знань під час вивчення в університеті таких дисциплін як “Математика”, “Філософія”, “Логіка”, “Філософія науки і техніки”

Метою вивчення дисципліни є осягнення аспірантами принципів і правил критичного мислення, як основи запобігання маніпуляції свідомістю, набуття навиків критичного мислення та обґрунтованого прийняття рішень.

Для підготовки висококваліфікованого фахівця із вищою освітою необхідним є вдосконалення способів мислення людини, ступінь само організованості і чіткого знання принципів формування особистості. Окрім фахової підготовленості, він має презентувати себе як висококультурну особистість. Сучасна людина має вміти формувати та шукати моделі, що придатні різним галузям знання та різним рівням аналізу свого стану в суспільстві. Тому особистість в XXI столітті повинна орієнтуватися в сучасному світі і робити правильний вибір або принаймні розуміти, що відмова від вибору – це теж своєрідний вибір. Обирати сучасна освічена людина має мудро і зважено. У цьому процесі велике значення має підготовка аспірантів в напрямку критичного мислення, руйнування постулатів минулого: де-регулювання застарілих

заштампованих способів мислення шляхом надання особистості свободи знань та вміння отримувати самостійність у ньому. Високий рівень культури мислення необхідний людині у повсякденному житті і в професійній діяльності.

Знання теорії і практики аргументації веде в сучасному трансформованому світі до значного посилення ролі освіти і свободи людини в нових, щодо стабільності, умовах життя, в яких доводиться виживати та процвітати в умовах нелінійного розвитку. Українська освіта готує майбутнє покоління до нових інтелектуальних реалій в умовах потужного формування глобального суспільства. Практики, набуті особистістю із власного та соціального досвіду, важливі і мають сприяти успішному орієнтуванню в соціальному середовищі.

Успішність людини в трансформованому суспільстві XXI століття значною мірою залежать від рівня знань в галузі правильного мислення, логіки та опору маніпулятивним технологіям.

Компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК9. Здатність працювати у науковому колективі, генерувати нові ідеї, мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Результати навчання:

РН1. Формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. Продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також для оволодіння методологією педагогічної та наукової діяльності за фахом, особистісного та професійного розвитку.

РН4. Уміти працювати у науковому колективі, професійно розвиватись, діяти толерантно і соціально відповідально. Проводити навчальні заняття, а також консультувати та здійснювати індивідуальний супровід здобувачів, в тому числі в рамках наукової роботи. Забезпечувати якість освітнього процесу, в тому числі розроблення та вдосконалення освітніх програм, об'єктивне оцінювання здобувачів, розроблення та оновлення інформаційного забезпечення освітніх компонентів.

РН9. Культурне спілкування та етичне представлення дослідницьких ідей в усній та письмових формах перед фаховою і нефаховою аудиторією; створення та пояснення нових знань.

Змістовий модуль

Тематика

Змістовий модуль 1. Логічні основи теорії і практики аргументації.

Тема 1. Загальна характеристика доведення та його структура

Пізнавальна діяльність людини.

Отримання вірогідного, об'єктивно-істинного знання.

Раціональність практичної діяльності та знання, що використовується.

Що відбувається, якщо не використовувати в пізнанні законів про об'єктивну реальність. Свідоме та несвідоме уникнення законів мислення.

Істинність знань (філософських, наукових, екологічних і т.д.) не очевидна.

Відповідність знань реальному стану речей: обґрунтування і фальсифікація.

Логічна теорія аргументації як гарантія отримання вірогідного знання.

Доведення та спростування.

Логіка та теорія і практика аргументації : взаємозв'язок та взаємна корисність.

Міждисциплінарний характер аргументації як предмету дослідження, Внесок психології, філософії, лінгвістики, теорії комунікації в розробку теорії аргументації.

Співвідношення логіки та аргументації.

Логіка як наука про правильне мислення та проблема самосвідомості науки.

Теорія аргументації як наука переконувати.

Основні поняття теорії аргументації.

Тема 2. Доведення в теорії і практиці аргументації

Багатозначність терміну «доведення». Його логічний сенс.

Специфічність доведення поза рамцями «чистої» логіки. Особливості доведення залежно від сфери застосування.

Доведення в логіці науки: несуперечність та повнота фундаментальних основ теорії та визначення принципів емпіричної перевірки.

Доведеність – перша і необхідна умова науковості будь-якого твердження.

Особливості та конкретизація доведення в екологічній свідомості. Фактуальність, аргументованість, підтвердження.

Структура доведення : теза, аргументи, демонстрація.

Тема 3. Правила доведення та спростування в аргументації

Доведення як логічна процедура.

Пряме та непряме доведення.

Комбіновані логічні доведення та їх значення для теорії аргументації.

Місце в практиці екологічної науки і практики.

Спростування як логічна процедура.

Способи спростування: критика тези, критика аргументів, критика демонстрації.

Правила доведення і спростування : відносно тези (прозорість, однозначність, незмінність протягом всього доказу), відносно до аргументів (істинність, незалежність від тези, несуперечливість, достатність), відносно демонстрації.

Тема 4. Контекстуальна аргументація

Універсальні та контекстуальні способи аргументації.

Традиція і авторитет в теорії і практиці аргументації.

Інтуїтивна аргументація в науковій практиці та емпіричному дослідженні.

Аргумент до віри.

Аргумент до здорового глузду.

Аргументація до смаку.

Змістовий модуль 2. Аргументація в практиці, науковому дослідженні, дискурсі

Тема 5. Розуміння аргументації як фактору доказового мислення

Основні види аргументації.

Класифікації аргументації. Специфіка наукової і філософської аргументації.

Які види аргументації слід використовувати в науковій діяльності.

Теза і пропозиція. Відмінності тези від пропозиції.

Основні вимоги до тези і пропозиції. Можливі помилки.

Структура аргументу та його види.

Розмежування коректних і незаперечних аргументів.

Тема 6. Основні стратегії аргументації

Поняття стратегії аргументації.

Відмінності логічної аргументації від філософської як діалектичної.

Необхідність застосування в різних контекстах різних стратегій аргументації.

Вимоги до аргументації. Критерії та оцінки.

Відмінності оцінок щодо аргументації в логіці та теорії аргументації.

Вимоги до аргументів та помилки аргументації.

Тема 7. Некоректна аргументація. Помилки в доведенні та спростуванні

Основні помилки в доведенні та спростуванні: підміна тези, основне заблудження, наперед визначена засада, коло в доведенні, ілюзорне слідування, «після цього, означає спричинено цим».

Софізми.

Паралогізми.

Некоректні прийоми аргументації : аргумент до аудиторії, аргумент до особистості, аргумент до мас, аргумент до людини, аргумент до марнославства, аргумент до авторитету, аргумент до сили, аргумент до невігластва, аргумент до співчуття та ін.

6. Теми семінарських занять

1.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		(денна, вечірня, заочна форма)
1	Тема Пр1. Теорія аргументації та логіка. Аргументація та довід. Предмет і мета аргументації	2
2	Тема Пр2. Основні концепції теорії і практики аргументації	2
3	Тема Пр3. Основні види аргументації	3
4	Тема Пр4. Теза і пропозиція	2
5	Тема Пр5. Структура аргументу та його види	3
6	Тема Пр6. Стратегії аргументації	3
7	Тема Пр7. Вимоги до аргументації і критерії оцінки	3
	Усього годин	18

9. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
		(денна, вечірня, заочна форма)
1	Лінгвістичні, психологічні та метафізичні аспекти теорії аргументації.	2
2	Топіка та теорія аргументації	3
3	«Неформальна логіка» Д. Є. Блера, Р. Джонсона	3
4	«Нова риторика» Х. Перельмана	2
5	«Теорія раціонального діалогу» К. Лоренца	3
6	«Формальна діалектика» Е. Барта і Е. Крабе	2
7	«Прагма-діалектика» Ф. Х. Емерен і Р.	3

	Гротендорст	
8	Позитивна та негативна аргументація	3
9	Софістична аргументація	3
10	Предметна та рефлексивна аргументація. Девіантні форми аргументації	2
11	Різновиди суперечки: діалектична та еристична суперечка. Суперечка як довід і як пошук істини	3
12	Риторична аргументація	2
13	Дві сторони наукової аргументації: застосунки до глобальної зміни клімату	3
14	Структура аргументу : положення та обґрунтування. Теза і пропозиція	3
15	Дизайн і реалізація аргументаційної діяльності	4
16	Вплив аргументації студентів університетів з соціально-наукових питань за допомогою онлайн-обговорення в їх неформальних міркуваннях	4
17	Правила раціонального дискурсу	4
18	Помилки щодо тези і пропозиції	4
19	Помилки щодо демонстрації	4
20	Критерії оцінки аргументації. Прийнятність і несуперечливість засновків, коректність і переконливість аргументів	6
	Усього годин	63

Індивідуальні завдання

Робочим навчальним планом передбачена індивідуальна робота: реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та студентів ВНТУ та інші науково-технічні конференції та семінари, підготовка наукових публікації.

Контроль Методи контролю

Поточний контроль здійснюється у формі фронтального, індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів під час практичного заняття, тестування, 2 колоквиуми, диференційованого заліку.

Розподіл балів, які отримують здобувачів

Поточне тестування та самостійна робота							Залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			26	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
37балів				37 балів				

T1, T2 ... T7 - теми змістових модулів.

Таблиця 2 – Оцінювання знань, умінь та навичок студентів з окремих видів роботи та в цілому по модулях (в балах)

Вид роботи	Змістовий модуль		
	1	2	
1. Виконання практичних завдань	37	37	
Всього	35	35	

Таблиця 3 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень Кодекс етики ВНТУ, Положення про академічну доброчесність аспірантів та науково-педагогічних працівників ВНТУ, Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень аспірантів у ВНТУ та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. Kvernbekk, T. (2019) 'Argumentation in Theory and Practice: Gap or Equilibrium?', *Informal Logic*, vol. 32, no. 3, pp. 288- 305.
2. Perelman, C. and Olbrechts-Tyteca, L. (2020) *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation*, trans. John Wilkinson and Purcell Weaver, Notre Dame: University of Notre Dame Press
3. https://stud.com.ua/26423/filosofiya/teoriya_i_praktika_argumentatsiyi
4. Stanford Encyclopedia of Philosophy Argument and Argumentation First published Fri Jul 16, 2021 код доступу <https://plato.stanford.edu/entries/argument/>
5. *Informal Logic (Reasoning and Argumentation in Theory and Practice) Current Issue/ Vol. 41. No 4 (2021)*, Canada, Univ of Windsor
6. Конверський А. Є. *Логіка : підручник. – 2-ге вид., виправлене / А. Є. Конверський. – К. : Центр начальної літератури, 2019. – 391 с.*
7. Кругляк М. І. *Критичне мислення. Матеріали III частини онлайн-курсу «Логіка, аргументація, критичне мислення» [в блозі <https://criticalthinkerua.wordpress.com>] / М. І. Кругляк – Київ, 2021 – 193 с.*
8. *Мислення швидке й повільне [Текст] = Thinking, Fast and Slow : пер. з англ. / Деніел Канеман ; пер. Максим Яковлев. - 3-тє вид. - Київ : Наш формат, 2019. - 480 с. - Бібліогр.: с. 479-480.*
9. *Структуроване мислення. Ясний розум в інформаційному хаосі / Даніел Левітін; пер. з англ. Роман Шиян. К.: Наш формат, 2020. – 456 с.*
10. *Фактологія. 10 хибних уявлень про світ, і чому все набагато краще, ніж ми думаємо / Анна Рослінг-Рьоннлунд, Ганс Рослінг, Ола Рослінг; пер. з англ. Ірина Ємельянова. К.: Наш формат, 2019. – 320 с.*
11. *Ілюзія знання. Чому ми ніколи не думаємо на самоті / Стівен Сломен, Філіп Фернбах; пер. з англ. Мирослава Лузіна. К.: Yakaboo Publishing, 2018. – 344 с.*
12. *Посібник із креативного мислення / Кріс Гріффітс, Меліна Кості; пер. з англ. У. Курганової – Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2020. – 288 с.*
13. *Хоменко І. В. Логіка. Теорія і практика. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 366 с.*

ДОДАТКОВА

1. *Чому люди тупі? Психологія дурості: збірник статей / за ред. Ж.-Ф. Марміона; пер. з фр. М. Марченко. – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. – 240 с.*
2. *Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот / Дмитро Кулеба - Київ : #книголав, 2019. - 384 с.*
3. *Мистецтво стратегії / Авінаш К. Діксіт, Баррі Дж. Нейлбафф; пер. з англ. Анастасія Богоніс.: Видавництво Старого Лева, 2019. – 616 с.*

4. Думай як фрік. Нестандартні підходи до розв'язання проблем [Текст] : пер. з англ. / Стівен Левітт, Стівен Дабнер ; пер. Тетяна Заволоко. - 2-ге вид. - Київ : Наш формат, 2017. - 213 с.

5. Постправда / Лі Макінтайр; пер. з англ. Роксоляна Свято. – AtrHuss, 2018. – 208 с.

6. Бенчмаркінг доброго врядування: практичний посібник / За заг. ред. А. Гука. К.: — ТОВ «Видавництво «Юстон», 2018. – 60 с.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Вокс Україна: <https://voxukraine.org/>

2. EdEra. Курс: «Фактчек: довіряй-перевіряй»:

<https://courses.edera.com/courses/course-v1:VOXU-EdEra+FactCheck101+2018/about>

3. Prometheus. Курс: «Наука повсякденного мислення»:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/UQx/THINK101/2016_T2/about_7

4. Prometheus. Курс: «Критичне мислення для освітян»:

https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:CZ+CTFT101+2017_T3/about

5. ВУМ Online. Курс «Креативне мислення»:

<https://vumonline.ua/course/creative-thinking/>

6. Креативність та освіта: чому це має значення:

http://gohigher.org/creativity_and_education

7. Інтернет-ресурс «По той бік пандемії»: <https://coronafakes.com/>

8. Чому лише критичне мислення може врятувати нас від великої людської дурості | MED Goblin | TEDxKyiv:

<https://www.youtube.com/watch?v=5AXRp0W1FX8>

9. Перший крок до критичного мислення | Клятий раціоналіст:

<https://www.youtube.com/watch?v=mRHСppcrTOQ>

10. Когнітивні спотворення: чому наш мозок створює собі проблеми?

Режим доступу: <https://lviv.com/statti/kohnityvni-spotvorennia-chomu-nashmozok-stvoriuie-sobi-problemy/>

11. Чому критичне мислення – найпотрібніша навичка майбутнього:

<https://osvitoria.media/opinions/chomu-krytychne-myslennyanajpotribnisha-navychka-majbutnogo/>

12. OPEN: Інтелект-проект Києво-Могилянської бізнес-школи. «Пастки мислення: упізнати й подолати».

Режим доступу: <http://open.kmbs.ua/biases-recognizing/>

13. Проект «Прозорі міста» (Трансперенсі Інтерншл Україна):

<https://transparentcities.in.ua/>